

Kako se glasa u Zagrebu? Što su lokalni izbori, a što izbori za mjesnu samoupravu?

Na lokalnim izborima svake četiri godine i izborima za mjesnu samoupravu, građani Zagreba izabiru gradonačelnika, zastupnike u Gradskoj skupštini, vijećnike u Vijeću gradske četvrti i vijećnike u Vijeću mjesnog odbora

Autor Margarita Weisz - 01/09/2022

Grad Zagreb specifična je lokalna jedinica u Hrvatskoj. Grad Zagreb smatra se ujedno i županijom, no ono što ga od županije razlikuje jest činjenica da građani ne izabiru župana, već gradonačelnika kao i u ostalim hrvatskim gradovima.

Na lokalnim izborima svake četiri godine i izborima za mjesnu samoupravu, građani Zagreba izabiru gradonačelnika, zastupnike u Gradskoj skupštini, vijećnike u Vijeću gradske četvrti i vijećnike u Vijeću mjesnog odbora.

Vrlo je važno razlikovati lokalne izbore od izbora za mjesnu samoupravu. Na lokalnim izborima izabiremo gradonačelnika i članove Gradske skupštine, dok na izborima za mjesnu samoupravu izabiremo članove vijeća gradskih četvrti i vijeća mjesnih odbora.

Tako će za razliku od ostalih izbornih jedinica, glasači u Zagrebu dobiti četiri listića u različitim bojama. Iako se lokalni izbori mogu provoditi odvojeno od izbora za mjesnu samoupravu, oni se

u pravilu provode istodobno.

Plavi listići

Na plavim listićima u Hrvatskoj izabiru se župani i gradonačelnik Grada Zagreba. Gradonačelnik Grada Zagreba predstavlja izvršno tijelo Grada Zagreba i izabire se na lokalnim izborima neposredno. Građani se odlučuju na posebnom listiću za jednog od ponuđenih kandidata. Ukoliko taj kandidat u prvom krugu ne osvoji više od 50 posto glasova, ide se u drugi krug. Ujedno, zaokruživanjem jednog imena na glasačkom listiću, glasa se i za zamjenika gradonačelnika. Izborni zakon ne dopušta odvojeno glasanje za zamjenika gradonačelnika.

Svjetlosmeđi listići

Ostatak Hrvatske na svjetlosmeđim listićima izabire županijske vijećnike, dok se u Zagrebu na svjetlosmeđim listićima izabiru gradski zastupnici, odnosno zastupnici u Gradskoj skupštini. Gradska skupština ima 47 zastupnika (do posljednjih izbora bilo ih je 51). Građani na listiću zaokružuju redni broj ispred kandidacijske liste s imenima nositelja tih lista. Izborni zakon ovdje ne predviđa da se glasa i preferencijalno. Stranke predlažu kandidacijske liste i na njima definiraju redosljed kandidata te birači glasaju samo za željenu listu. Položaj na listi, počevši od prvog mjesta, te broj osvojenih mandata određuju koji će od kandidata ući u Gradsku skupštinu. Na posljednjim izborima 2021. godine, najveći broj mandata u Gradskoj skupštini osvojila je stranka Možemo.

Bijeli listići

U Hrvatskoj se na bijelim listićima nalaze kandidati i kandidacijske liste za gradonačelnike i načelnike gradova i općina, međutim, u Zagrebu građani na bijelim listićima izabiru članove vijeća mjesnog odbora. Članove vijeća biraju građani s područja mjesnog odbora na temelju općega biračkog prava na neposrednim izborima tajnim glasovanjem, proporcionalnom izbornom metodom, na osnovi kandidacijskih lista koje mogu predlagati političke stranke i birači Broj članova u vijeću proporcionalno je određen s posljednjim popisom stanovništva, pa tako se u vijeće bira 5 članova u mjesnom odboru koji ima do 3.000 stanovnika, 7 članova u mjesnom odboru koji ima od 3.001 do 7.000 stanovnika, 9 članova u mjesnom odboru koji ima od 7.001 do 12.000 stanovnika, 11 članova u mjesnom odboru koji ima više od 12.000 stanovnika. Vijeće, iz reda svojih članova, većinom glasova svih članova, bira predsjednika vijeća i jednog potpredsjednika vijeća na vrijeme od četiri godine.

Ružičasti listići

U Hrvatskoj se na ružičastim listićima nalaze kandidati i kandidacijske liste za općinske i gradske

vijećnike, dok se u Zagrebu na ružičastim listićima nalaze kandidati za članove vijeća gradske četvrti. Članove vijeća biraju građani s područja gradske četvrti na temelju općega biračkog prava na neposrednim izborima tajnim glasovanjem, proporcionalnom izbornom metodom, na osnovi kandidacijskih lista koje mogu predlagati političke stranke i birači. Broj članova vijeća svake četvrti određen je proporcionalno s brojem stanovnika prema posljednjem popisu stanovništva, pa tako građani izabiru 11 članova u gradskoj četvrti koja ima do 30.000 stanovnika, 15 članova u gradskoj četvrti koja ima od 30.001 do 50.000 stanovnika, 19 članova u gradskoj četvrti koja ima više od 50.000 stanovnika. Vijeće, iz reda svojih članova, većinom glasova svih članova, bira predsjednika vijeća i jednog potpredsjednika vijeća na vrijeme od četiri godine.

Birači pripadnici nacionalnih manjina glasaju za iste liste i kandidate kao i svi ostali, ali imaju pravo birati i zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika i župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina, u onim jedinicama u kojima pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje pet posto. U Zagrebu to nije slučaj, tako da i pripadnici nacionalnih manjina glasaju za iste liste i kandidate kao i svi ostali.

Na posljednjim lokalnim izborima 2021. godine, platforma Možemo odnijela je pobjedu u 16 gradskih četvrti od 17.

* članak napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama

Margarita Weisz